

ken ontvangen, groot geworden zijn.... nu, dan zullen we op de jaarvergadering nog heel andere wenschen en adviezen van de leden vernemen dan thans.

De man, die dit gedeelte van Artis' levende have onder zijn onmiddellijke leiding heeft, is de heer R. A. Polak. Ik wil hem de gelegenheid niet afsnijden, ons later eens zelf van al zijn bemoeiingen te verhalen. Ze zijn vele, en de verzorging der dieren kan hij niet anders dan in zijn snipperuren waarnemen. 't Is zelfs te voorzien, dat hij er zijn zomervacantie grootendeels bij zal inschieten, want ook deze verzameling eischt dagelijks onderhoud, — maar daarvoor oogst hij dan ook de voldoening, natuurvrienden allerlei merkwaardigheden te kunnen toonen, uit ons land en uit den vreemde. Wie het insectarium bezoekt, en weet, wat er al zoo aan de verzorging vast is, zal hem ongetwijfeld dankbaar zijn, voor al wat hij in 't belang der leden en bezoekers doet.

De conservator der rijke insectenverzameling,

Dr. De Meijere, heeft het zijne gedaan, om de belangstelling nog te verhoogen. In de zaal der bibliotheek vindt men thans tal van laden, waarin Nederlandsche insecten zijn tentoongesteld. Wie bij de levende rupsen, poppen en vlinders geweest is, neemt natuurlijk ook hier een kijkje. Is het pakkende van het insectarium *het leven*, in deze laden zien wij een *rijkdom van vormen* bijeen, honderden en nog eens honderden soorten. Wat een veelheid, wat een kleurenpracht, — de menschen staan er van te kijken! „En dat zijn nu alle *Nederlandsche insecten*?” Zóó is het, ge kunt ze zelf gaan opzoeken. Nu wij, volwassenen, hebben reeds een bestemming voor onzen vrijen tijd, maar in een jongenshart is nog plaats voor wat nieuws; de familie zal het in de zomervacantie wel bemerken! En Dr. De Meijere mag zich overtuigd houden, dat hij, door deze laden uit de vergetenheid van het insectenkabinet naar de kijkzaal over te brengen, een onschuldig en leerrijk genoegen bevordert.

J. JASPERS JR.

N A C H T P I T J E S.

Het was een ontzettend warme dag geweest. Zoo een, waarvan men zegt, dat de menschen op de daken zitten te gapen.

In huis was 't warm, buiten nog warmer. Wij lagen lang uit op het mos, het prachtig dik koel mos, onder de dennen en beuken der heerlijke bosschen van de St. Jansberg, ongeveer $\frac{3}{4}$ uur loopens van Groesbeek verwijderd, waar ik dezen zomer drie heerlijke weken heb doorgebracht.

De hitte werd hoe langer hoe drukkender, geen blaadje bewoog zich, geen vogeltje deed zich hooren, men vernam niets dan die ontelbare, onbestemde, niet te beschrijven boschgeluiden, die wij soms niet thuis kunnen brengen, maar die ons toch vertellen dat wij ons te midden eener rijk bevolkte wereld van insecten bevinden.

Wij, mijn gastheer en ik, waren in een levendig gesprek gewikkeld over verschillende nieuwere uitvindingen; zoo kwamen wij op 't gebied der electriciteit, waarbij ik ten slotte, half geeuwend van loomheid, de opmerking maakte, dat de lucht daar op 't oogenblik wel vol van scheen te zijn.

Onder het dichte looverdak van het bosch, die Gothische tempel met zuilen, bogen en lichteffecten, niet door menschenhanden gemaakt, was het voortdurend vrij donker geweest, zoodat wij, ook door ons druk discours, niet bemerkt hadden, dat de duisternis rondom ons langzaam maar gestadig was

toegenomen, totdat eindelijk een vrij hevig gerommel, vlak boven onze hoofden, ons deed opspringen.

„Daar heb je 't al” zei ik, „daar komt de electriciteit al los.”

Wij waren een heel eind van den huize St. Jansberg verwijderd, en ofschoon noch mijn gastheer, noch ik eenige vrees of angst voor onweer kenden, wilden wij het toch juist niet onder de boomen afwachten.

Wij besloten dus huiswaarts te keeren, maar de bui barstte eensklaps met zulk een hevigheid los, dat er aan tijdig thuiskomen geen denken was.

„Wij zullen de Plas-Molen zien te bereiken,” zei mijn gastheer, „daar zijn wij ten minste dicht bij dan bij ons kasteel.”

Het onweer nam voortdurend in hevigheid toe, de eene bliksemstraal volgde op den ander en verlichte met een phantastisch licht de zuilengalerijen van het bosch. De donderslagen vervulden het licht-ruim. Welk een prachtig, grootsch indrukwekkend schouwspel toch, zulk een onweer!

Welke ontzettend machtige krachten daar boven onze hoofden! Wat gevoelt een menschenkind zich daarbij klein en nietig!

Maar kom, 't is geen beschrijving van donder en bliksem, die ik geven wilde.

Zulke goddelijke krachten, zouden ze wel ooit door menschen te beschrijven zijn!

Wij haastten ons, zooveel wij konden en spoedig hadden wij den zoom van het bosch bereikt en zagen wij de „Plas,” een zeer groote heldere vijver met een eilandje in het midden en riet, biez en andere waterplanten er rondom, vóór ons liggen.

De regen viel nu met stroomen neer, alle paden geleken eensklaps beekjes en wij haastten ons zooveel wij slechts konden, om onder dak te komen.

Aan de „Plas” ligt een klein eenvoudig logementje met een er bij behorende molen, die door de „Plas” in beweging gebracht wordt.

Het was in het bosch zóó duister geweest, dat wij, hoewel het eerst vier uur in den namiddag was, goed moesten uitkijken, ten einde niet over uitstekende boomwortels of afgebakte boomstammen te struikelen. Eenmaal de rand van het bosch bereikt hebbende was het beter, toch was 't nog zoo donker, dat ik de opmerking maakte: dat het wel nacht geleek inplaats van zomerdag.

„Nu, dat is niets, we hebben hier de nachtpitjes maar voor 't grijpen,” zei mijn gastheer. ZIE DEEL VI 184

„Nachtpitjes?” vroeg ik tamelijk ongeloofig.

„Ja zeker, nachtpitjes, zóóveel dat ge voor den heelen winter meer dan genoeg hebt” was het antwoord. „We moeten eerst maar maken, dat wij onder dak komen, de bui zal nu wel gauw voorbij drijven en dan zal ik je dadelijk in het magazijn brengen.”

Ik begreep er niets van, doch een zeer hevige ratelende donderslag belette mij verder te vragen.

Wij liepen, zoo snel wij dit op den glibberigen als in een moeras herschapen grond doen konden en even later stonden wij, als twee uit het water gehaalde poedelhonden ons te schudden en te proesten onder het beschuttend dak van de „Plas-Molen” terwijl de goedgehartige dikke eigenaar, baas Van der Grinten, zich haastte ons iets ter inwendige verwarming voor te zetten.

De bui duurde langer dan wij gedacht hadden, maar na verloop van een goed half uur klaarde toch de lucht op, wij hoorden slechts af en toe in de verte een dof gerommel, en ook de regen begon zeer te verminderen.

Nu kon ik toch mijn ongeduld niet langer bedwingen en nog eer het geheel droog was, wist ik mijn gastheer over te halen mij naar het „nachtpitten-magazijn” te brengen.

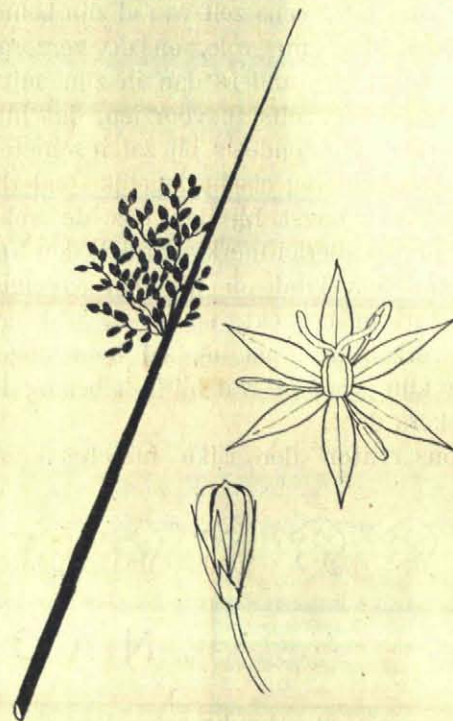
„'t Is hier in je onmiddellijke nabijheid, vlak vóór je” zeide deze.

Ik begreep er hoe langer hoe minder van, maar volgde hem in de grootst mogelijke spanning en met echt vrouwelijke nieuwsgierigheid (ik zou, tusschen twee haakjes wel eens willen zien of de heeren der Schepping in mijn geval minder nieuwsgierig zouden geweest zijn!)

Wij hadden niet meer dan een tien of twintig

schreden gedaan, toen mijn gastheer aan den kant van den vijver stilstond, waar tusschen riet, pluimen en andere waterplanten zich zeer dunne lange gladde stengels bevonden. Zij waren zoo dun, dat zij wel op reusachtig lange stop- of paknaalden geleken.

„Ja maar, nu eerst de nachtpitjes,” zei ik, den-

Rusch. *Juncus effusus*
met bloempje en vrucht, vergroot.

kende dat dit een onnoodige vertraging van ons einddoel was.

Zonder hier echter op te antwoorden werd een der „paknaalden” heel laag bij den grond afgesneden, daarna een tweede en derde, totdat er een tien- of twaalfstal geplukt waren.

„Zie zoo,” zei toen mijn gastheer, „nu kunnen wij weer naar binnen gaan, 't regent nog veel te hard, om nu reeds weder door de bosschen naar 't kasteel terug te baggeren. Het is nog vroeg, we kunnen gerust nog een uurtje hier blijven zitten.”

Ofschoon ik mijn oogen niet gelooven kon en alles nog zeer onbegrijpelijk voor mij was, volgde ik zwijgend mede naar binnen, langzamerhand tot de overtuiging komende, dat deze biez en iets met de nachtpitjes te maken hadden.

En hoewel ik mijn gastheer vragend en half ongeloofig aankeek, zei ik verder niets en zoo keerden wij naar de gelagkamer van het kleine logement terug.

Weer aan ons tafeltje gezeten werd een zakmesje te voorschijn gehaald en de lange, dunne, ronde, van boven spits toeloopende biez en voorzichtig doormidden gesneden. Zij waren bijkans langs hunne geheele lengte gevuld met een soort van wit merg,

dat zeer veel op nog fijne in de lengte opgerolde tulle geleek en dat er zich, wanneer het opensnijden goed geschiedde en gelukte, als een dun wit slangetje van zelf er uit kronkelde. Het is een poreuse witachtige substantie, bij doorsnede overdwars ongeveer van deze dikte (O), soms iets dikker, soms iets dunner.

„Zie daar nu je nachtpitje” zei mijn gastheer. „Knip deze lange pier nu maar in kleine stukjes ter lengte van de gewone ouderwetsche nachtpitjes, neem een klein stukje kurk of bordpapier, maak daar een klein rond gaatje in, waar de pit juist in past en als ge nu maar olie hebt, dan ben je klaar.

Kijk, ge kunt deze slier wel in twintig stukjes van de vereischte lengte snijden, en als ge nu eens ziet hoeveel biesstengels daar, voor ons, langs den vijverrand groeien, had ik dan geen gelijk, wanneer ik het een „magazijn” noemde?”

Vol verbazing en bewondering stemde ik het toe; dankbaar in de zoo heerlijk schoone *rijke* natuur, weer iets nieuws ontdekt en geleerd te hebben.

Nieuw? — Ja, wel te verstaan voor mij. Het gebruik van dit merg als nachtpitjes en zelfs voor de zooveel langere pitten van kaarsen is reeds sedert meer dan honderd jaar oud, zooals ik later las in een Engelsch werkje: „The Natural History of Selborne” geheeten. Daarin leest men, hoe dit merg meer dan honderd jaar geleden aldaar als zoodanig gebezigd werd. De schrijver meldt ons:

„Dit merg als pit gebruikt geeft een goed helder „licht. Een zuinige ijverige boerenvrouw uit Hamps- „hire had daardoor voortdurend kosteloos licht. Zij „bewaarde het in de pan overgebleven vet, dat zij „steeds zorgvuldig bijeen schrapte, liet dit smelten „en gebruikte daarin een stukje merg als pit. „Het brandt geruimen tijd. Twee pitten bijeen

„gebonden maken het licht natuurlijk sterker. In „een half uitgedroogden poel vond ik eens meer dan „duizend zeshonderd stengels. Reken nu dat, zelfs „als iedere pit door elkaar niet langer dan een half „uur brandt, een arme man zich doordoor toch 800 „uur lang bijkans kosteloos kunstlicht verschaffen „kan!

„Een ervaren oude huishoudster verzekerde mij „dat anderhalf pond stengels, die men voor luttele „pennigen krijgen kan, een arme familie voor een „geheel jaar aan licht helpen, daar de boeren en „veldarbeiders zomers toch bijkans nooit kunstlicht „gebruiken, aangezien zij alsdan gewoonlijk met „zonsopgang opstaan en met zonsondergang hunne „slaapplaatsen weer opzoeken,”

Zoover Selborne's Natural History.

Het rusch, ten minste zooals ik het aan de Plas-Molen zag groeien, heeft op ongeveer $\frac{2}{3}$ van zijn lengte van onderen af gerekend een bundeltje fijne dunne sprietjes die zich cirkelvormig naar alle kanten uitstrekken.

Het geleek op een klein rond bezempje. Toch is elk zulk een sprietje wel degelijk een bloem, en wel eene, verwant aan het adellijke geslacht der blanke lelies.

Tot mijn spijt weet ik den naam van deze biesen niet. Ik beloof echter aan alle lezers en lezeressen der *Levende Natuur* binnen kort, bij leven en welzijn, een teekening van dit nacht-pitten-magazijn, mogelijk met afbeelding der „Plas” er bij. Want de natuur is daar zoo rijk, zóó heerlijk schoon, dat ik van ganscher hoop ook het volgend jaar een korter of langer gedeelte mijner vacantie aldaar, in die buurt, door te brengen.

A. E. S.

I N H E T W O U D. I.

(Met gekleurde plaat).

An het slot van mijn opstel in No. 1 van deze jaargang, handelend over heidevogels, heb ik beloofd de schreden eens te richten naar het bosch om daar enkele gevederde bewoners een bezoek te brengen. Nevenstaande plaat geeft mij gereede aanleiding om mij van die belofte te kwijten.

Het is niet meer dan natuurlijk, dat de mensch het fraaie of nuttige, dat hij elders vindt, gaarne ook in zijn nabijheid wenscht te bezitten, om er voortdurend genot of voordeel van te trekken. Wanneer we ergens een mooi dier, een lieve plant zien, dan komt al heel gauw de wensch bij ons op,

zulk een exemplaar van natuurschoon naar huis en hof mee te nemen, en zoo laat het zich verklaren, dat de mensch begonnen is te trachten diersoorten en planten bij zich te acclimateeren, d. w. z. deze naar een ander land, naar een ander klimaat over te brengen, dan hun door de natuur oorspronkelijk was aangewezen. Die pogingen dagteekenen niet van heden of gisteren, o neen; wel hebben zij, vooral door de verbeterde middelen van verkeer, in onze tijd nogal groote afmetingen aangenomen, maar in zeer, zeer oude tijden hield men er zich ook al mede bezig, en een van de eerste, ja misschien wel